

30 11

1955

SAUSIS

NR. 1

1955 SAUSIS Nr. 1

Redaguoja: *Pranas Naujokaitis*

Administruoja: *Nekalto Prasidėjimo
Seserys*

Leidžia: *Lietuvių Kultūros Institutas*

Prenumerata:

Metams: Amerikoje \$3.00, kitur — \$3.50. Atskiras numeris 30 centų

Raštus siųsti ir turinio reikalų rašyti:

Pr. Naujokaitis, 924 Madison St., Brooklyn 21, N. Y.

Pinigus, užsakymus ir adresų pakeitimus siųsti:

EGLUTĖ, Immaculate Conception Convent, R.F.D. 2, Putnam, Conn.

ŠIAME NUMERYJE:

	psl.
1. J. Narūnė, SNAIGULĖS	1
2. A. Kalvelis, SNAIGIŲ PASAKA	2
3. A. Rūta, PAKRŪMĖ	3
4. V. Frankienė, KETURIOS LAUMĖS	10
5. J. Rūtenis, SARGIUKO PASAKOJIMAI	14
6. N. Butkienė, NEVIKRUSIS MIKUTIS	17
7. Z. Gavelis, MODERNISTAS	18
8. V. Čižiūnas, JOGAILA — LENKIJOS KARALIUS	20
9. D. Lipčiūtė, ŽIEMOS GROŽIS	22
10. D. Valeikaitė, BRAZILIJOS LEGENDA	23
11. Gr. Valeikaitė, KARANGIEŽAS	23
12. G. Valeikaitė, IŠVYKA Į SANTOS	24
13. D. Masionytė, ŠUNIUKAS ŽŪZA	25
14. G. Kauliūtė, PASIKALBĖJIMAS SU SNAIGĖMIS	26
15. A. Zailskaitė, ŠUNIUKAS IR KAČIUKAS	27
16. N. Papečkytė, LAIŠKAS IŠ ARGENTINOS	27
17. G. Serapinaitė, ŠIRDINGAI ŠYPSOTIS VALIA	28
18. MOKYKLOS IR MES	30
19. UŽDAVINIAI, LAIŠKAI	32

Viršelyje: Žiema Lietuvoje ties Kaunu.

Naujos iliustracijos — dail. B. Vilkutaitytės-Gedvilienės.

EGLUTĖ — THE LITTLE FIR. Magazine for children. Published monthly, except during July and August, by the Lithuanian Cultural Institute. Office of Publication, Immaculate Conception Convent, R.F.D. 2, Putnam, Conn. Editor: P. Naujokaitis, Brooklyn, N. Y. January, 1955, Vol. 6, No. 1. Subscription: \$3.00 yearly. Outside U.S.A. — \$3.50 yearly. Single Copy 30c. Entered as second-class matter at the post office at Putnam, Conn.

N. Pr. Seserų Spaustuvė, Putnam, Conn.

SNAIGULĒS

J. NARŪNĒ

Tyliai krito snaigēs.

Krito baltos ir lengvos, už pūką lengvesnēs.

Besileisdamos jos suposi ore nuostabioje tylumoje.

Tyliai plaukē jos, oro bangų kilnojamos, tartum, norėdamos dar akimirką išsilaikyti erdvės platybėse, tartum delsdamos, kad dar nenukristų žemyn.

Tačiau tylutėliai krito jos viena po kitos ir lengvučiu, baltu savo rūbu dengė visą žemę.

Jos pamažu apklojo miesto stogus ir medžių šakas ir pražydo tose šakose baltais žiemos žiedais.

Jos tyliai bučiavo praeinančios mergaitės plaukus, lengvai lietė jos veidus ir į pačią ausį kuždėjo:

— Mes išpuošime tave baltų žvaigždžių vainikais, kaip tikrą Snaigių Karalaitę...

Tyliai krito snaigēs ir vis balčiau klojo žemę, tartum ją apramin-damos ir švelniai apgaubdamos jos kasdienius rūpesčius ir vargus.

* * *

Viena didžiulė snaigė pamažu leidosi žemyn ir prikibo prie lango.

— Kokia graži! — žavėjosi už lango stovįs berniukas.

Nuostabiai žērėjo jos plonyčiai, už plauką plonesni, balti kristaliniai spyggleliai.

Snaigulė buvo taip trapi ir dieviškai grakšti, simetringa.

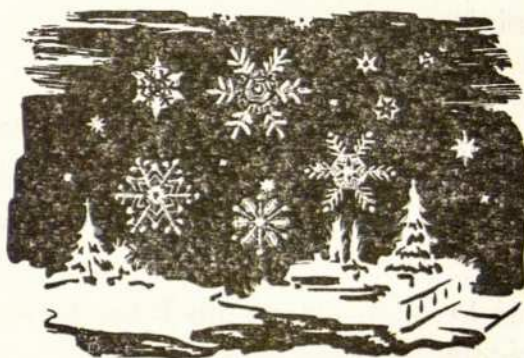
— Miela snaigulė! — šypsojosi vaiko lūpos. Jis mojo jai rankutėmis, pirštelius kaišiojo prie šalto stiklo, lyg norėdamas ją pasiimti į delną. O, kaip jis ją norėtų turėti, čia, šitoje pusėje lango, ją pasidžiaugti! Nors vienu piršteliu paliesti jos plonytį spygglęj...

Ir kai vėjo paliesta snaigulė leidosi žemyn, vaikas su galesčiu sušuko:

— Krinta, krinta žemėn!..

Jis matė, kaip jo pasakiška žvaigždutė pamažėli nukrito į purviną šaligatvį ir ištižo drauge su kitomis snaigulėmis. Praeivių žingsniai negailestingai malė ir taškė baltąsias snaiges.

Nuleidęs galvutę vis dar tebestovėjo vaikas už lango. Liūdnai žiūrėjo jis į šaligatvį, kur dingo jo gražioji snaigulė...

SNAIGIŲ PASAKA

ALGIS KALVELIS

Tyliai, tyliai krenta snaigės.
Baltą pasaką jos seka:
Apie melsvą aukštą dangų,
Apie skaistų saulės taką.

Seka pasaką be žodžių
Tuo tyliuoju kritimu:
Apie šaltą, tyrą grožį,
Kurs banguoja iš erdvių.

Mielą, brangią tėviškėlę
Mini snaigės kritime
Ir mamytės pasakėlę,
Kur gaivina vis mane.

Trijų veiksmų vaidinimas vaikams

Antro veiksmo tęsinys

SILVIJA: *(Susimąsčiusi grįžta nuo durų ir žiūri į gėles)* Tokios susitraukusios,, vargšės... Teisybė, jos negražios, bet man jų gaila... *(Pasilenkia)* Liepia išmesti jas. Aš visada klausau vyresnių, reikia klausyti. Reikės išmesti gatvelėn. Rytoj išveš jas ir sudegins. Gaila. Bet kad pas mus yra daug didesnių, gražesnių gėlių. Reikia vyresniųjų klausyti: jie geriau žino už mane, mažą mergaitę... Sako, galiu apsinuodyti rankas nuo jų. Bet kad jos tokios liūdnos atrodo... *(Kažką mąsto)* Gaila. Tegu dar pagyvena. Nors per naktį... Čia joms šilta, gera. Mamytė grįš vėlai vakare, tai eis tiesiai į miegamąjį. Jų nematys. O rytoj anksti rytą atsikelsiu ir išmesiu jas gatvelėn... Tegu sudegins. Tokios nematytos, o gal ir nuodingos? Sesutė geriau žino, nes ji vyresnė. *(Išeidama pamoja rankute žibuoklei ir žemuogei)* Labanakt, labanakt!! Iki rytojaus. *(Grįžta, slapčia apsidairiusi, pribėga prie lango)*. Kaimyno mergaitė sakė, kad jiems žadėjo gandraus mažą broliuką arba sesutę atnešti... *(Žiūri pro langą)* Ten jų namai. Gandraus skris pro čia. Paliksiu langą atdarą. O gal ir mūsų gandraus neužmirš? *(Atsidūsta)* Aš taip norėčiau mažo broliuko! *(Išeidama vėl pamoja žemuogei ir žibuoklei)* Labanakt, gėlytės! Iki rytojaus! *(Silvija išeina. Žemuogė ir žibuoklė atsitiesia, apsidairo. Stai ga žibuoklė pravirksta.)*

ŽIBUOKLĖ: Vai, Dievuliau, ką dabar daryti, ką daryti!! Rytoj išmes mus ir sudegins...

ŽEMUOGĖ: *(Susimąsčiusi)* Į purvinas šiukšles išmes, kaip kokias šlykštynes, kaip nuodingus padarus...

ŽIBUOKLĖ: Nejaugi jos nepažįsta, kad mes gražios gėlės, o ne biaurios, nuodingos žolės?

ŽEMUOGĖ: *(Vis užsimąsčiusi)* Mes esame iš kito krašto, mes svetimos

jiems, todėl negražios ir nemielos... Gera toji maža mergaitė, gailėstinga... Yra ir čia gerų širdžių... Bet...

ŽIBUOKLĖ: (*Verkdama*) O aš maniau, kad laimė čia atrasim, kad būsime turtingos, garsios... Žuvo vedrynėlis, žūsime ir mes... Oi, Dievuliau, kokios vargšės mes, kokios nelaimingos!! Oi, oi, oi...

ŽEMUOGĖ: (*Atsibunda iš susimąstymo, išsitiesia, apsidairo*) Cit! Nustok dejuoti, žibuokle. Verkšlenimas nieko nepagelbės. Mažųjų ašarų niekas nemato, mažųjų dejavimų niekas negirdi...

ŽIBUOKLĖ: Tai ką beveikti, kad neverkt? Vai, kokios mes nelaimingos! Vai, Dievuliau...

ŽEMUOGĖ: (*Tvirtai*) Neverkti, o gelbėtis reikia! Nusikaltom paniekindamos namus, Dievas baudžia už tai. Nusikaltom. Reikia gailėtis ir pasistengt klaidą atitaisyti.

ŽIBUOKLĖ: Vai, grįžčiau namo, pakrūmėn, jei gu galėčiau, grįžčiau...

ŽEMUOGĖ: Čia mes niekam nereikalingos. Turtinga šalis, turi gražių, puošnių gėlių. Ir mano uogos jiems nereikalingos... Sako, jų uogos auga krautuvėj, didelės, sultingos... Tegu sau jas turi! (*Tvirtai*) O aš grįšiu pakrūmėn ir auginsiu savo uogelės tiems, kurie jų pasiilgę ieško!

ŽIBUOKLĖ: Grįši! Kaip tu grįši, žemuogėle? Mirtis mūsų laukia rytoj...

ŽEMUOGĖ: Reikia tik nenustoti vilties! Tik nenustoti vilties...

ŽIBUOKLĖ: Ko tu šypsais? Ko tokia linksma atro dai?

ŽEMUOGĖ: (*Pašoka ir apkabina žibuoklę*) Grįšim, žibuoklėle! Grįšim savo pakrūmėn! Dievas geras: neapleidžia tų, kurie gailisi suklydę. (*Paslaptinai veda žibuoklę prie lango*) Atsimeni, ką sakė ta mažytė mergaitė? Gandras žadėjo atnešti jos kaimynams mažą vaikutį. Tai tikriausiai mūsų gandraš!!

ŽIBUOKLĖ: (*Nudžiugusi*) Iš tikrųjų! Gandrelis pasakojo, kad jis daugeliui gerų žmonių tokių dovanų atneša...

ŽEMUOGĖ: Taigi, jisai skris pro čia. Mes turim budėti. Kai pamatysim jį, šauksim, mosim, rankas ištiesim, maldausim, kad mus paimtų ir namo parneštų...

ŽIBUOKLĖ: (*Ištiesia į langą rankas*) O, kaip aš noriu grįžti namo! Namo, namo!

ŽEMUOGĖ: Laukim ir nenustokim vilties!

(*Temsta. Žemuogė ir žibuoklė ištiesusios rankas į langą. Girdisi muzika "Namo, broliukai, namo jaunieji", arba "Eisim, broleliai, namo, namo" ar kitos panašios dainos.*)

U ž d a n g a .

TREČIAS VEIKSMAS

Žibuoklė, žemuogė, vedrynas, (ano vedryno brolis), vabalas, Jonukas, Birutė.

Dekoracijos kaip pirmame veiksme. Žibuoklė ir žemuogė turi atrodyti labai linksmos, puikiai pražydusios. Prie žemuogės žiedo užsimezgę kelios uogelės: viena ar dvi jau raudonos, o dar viena ar dvi žalios. Kaip ir pirmame veiksme, gali būti daugiau gėlių, gali būti labai puošni scena, o, aplinkybėms neleidžiant, užtektų ir paprastų dekoracijų bei tų trijų gėlių. Vedryno gali būti tas pats apdaras, bet čia vaizduojamas ano, mirusio, vedryno brolis. Šitą vedryno brolių gali vaidinti kita mergaitė, jei norima įvesti daugiau vaidinančių vaikų.

Scenai atsidarius, gėlės kalbasi, o vabalas, apvirtęs prie savo kelmo, susiėmęs galvą arba pilvą, kratydamas kojas, dejuoja. Jis jau senas ir sunkiai serga.

ŽIBUOKLĖ: *(Pašokdama ir linksmi suplodama rankom)* Tai augsiu, augsiu! Tai žydėsiu, žydėsiu už dangų mėlyniau!

ŽEMUOGĖ: Ir neužmiršk, į dangų pažiūrėjusi, vis padėkoti Dievui, kad leido mums savo pakrūmėn grįžti.

ŽIBUOKLĖ: Dėkosiu, o kaipgi! Visada, visada dėkosiu!

ŽEMUOGĖ: Dievas labiau gailėstingas ir geras negu mes manom: karštų maldų išklauso, paklydusiems atleidžia, plačiuos pasauliuos nuo žuvimo apsaugoja, namo grąžina... Jeigu tiktai gailisi, jei tik Jo šaukiasi...

VABALAS: Oi, oi, varge mano...

VEDRYNAS: *(Susimąstęs)* Tai, sakot, mano brolis žuvo? Nuo piktų vaikų rankų ten, tolimoj šaly, a?

ŽEMUOGĖ: Žuvo, vedrynėli. Netoks jau blogas buvo tavo brolelis, tiktai kiek puikybėn pasikėlęs, turtų ir garbės godus. Gal tik dėl to taip skaudžiai ir žuvo vargšelis... Kad mes pasimokytumėm...

ŽIBUOKLĖ: *(Braukdama ašarą)* Negaliu jo užmiršti. Vis tebematau sapnuose, vis tebegirdžiu jo gudrias kalbas su vėju. Taip gaila vedrynėlio, taip gaila... Gerai dar, kad tu, jo brolelis, čia išaugai. O, kaip apsidžiaugiau tave pamačius, kai grįžom!

ŽEMUOGĖ: Aš maniau, kad tu tas pats, buvęs mūsų draugas...

VEDRYNAS: Pasistengsiu ir aš būti jums geru draugu, kaip buvo mano brolis.

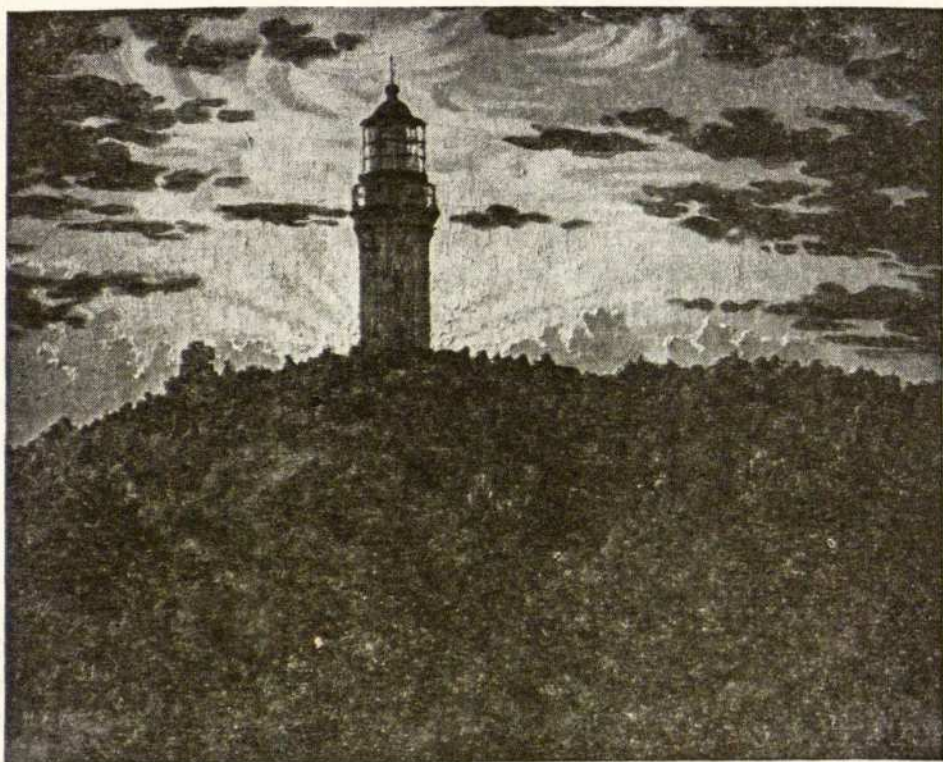
ŽIBUOKLĖ: *(Džiaugdamosi ir šokinėdama)* Tai puiku, vedrynėli! Tai gerai! Vėl bus linksmi mūsų pakrūmėj. Sau kalbėsime, šoksim, svajosim...

ŽEMUOGĖ: ...ir žydėsime, ir vaisius nokinsime...

VABALAS: Oi, oi, vargeli mano... Taip suka visus kaulus, neištūrėsiu...

ŽEMUOGĖ: *(Susirūpinusi ir atsargiai, saugodama savo uogelės, eina prie vabalų)* Kas tau, vabalėli, ar sergi?

- VEDRYNAS: A, jis čia per dienas ir naktis dejuoja, net jau man nusibodo!! Kai jūs grįžot, jis buvo po kelmu pasislėpęs.
- ŽEMUOGĖ: (*Pasilenkusi prie vabalo*) Ar skauda ką? Sveikas, vabalėli! Tai gi, matai, ir mes sugrįžom!
- VABALAS: Matau. Grįžot. Oi, oi kaip skauda visi šonai, visos kojos ir visi ūsai...
- ŽIBUOKLĖ: (*Pribėgusi*) Sveikas, seni vabale! O aš ir tavęs pasiilgau, ne tik pakrūmės saulės, dangaus ir skaniųjų žemės sulčių.
- VABALAS: Gerai, kad pasiilgai. Oi, oi, oi! O galėjai ir nepasiilgti! — Oi, oi, kaip skauda...
- ŽEMUOGĖ: Ar tu nesidžiaugi, vabale, kad mes vėl čia? Gerasis gandrėlis mus atgal parnešė, ačiū jam. O jau daugiau iš savo namų niekur nemanome keliauti. Buvom kvailos ir lengvabūdės, bet užtai ir prikentėjom!
- VABALAS: Darykit kaip norit, kas man rūpi... Oi, oi! Sunku senatvėj, baisios ligos užpuolė, oi, oi...
- ŽIBUOKLĖ: Gal tau mes padėti galim?
- ŽEMUOGĖ: Gal valgyti ko nori?,
- VEDRYNAS: Ko jūs čia vargstat su juo! Dar kalbina, dar malonius žodžius jam sako... Visada toks niurzga, susiraukėlis senis buvo. Niekas čia jo, pakrūmėj, nemėgo. Jau kiek kartų norėjau prišaukti varnėną, kad jį pačiuptų...
- ŽEMUOGĖ: Oi, nebūk piktas, vedrynėli, nekerštauk! Atsimink savo nelaimingą brolių: ir jis už nedorybes pražuvo.
- ŽIBUOKLĖ: O man pakrūmė nebūtų tikri namai be šito senio vabalo. Aš jį myliu. Aš visus ir viską myliu, kas tik čia yra. Viskas čia miela, nes viskas sava...
- ŽEMUOGĖ: Ir man. Matai, mes kaip seserys pasidarėm, žibuoklėle, nes abi daug iškentėjom.
- VEDRYNAS: Papasakokit man daugiau apie tuos savo vargus. O aš irgi vis galvodavau, kad kitur geriau, kad čia per ankšta, atsibodė, neįdomu...
- ŽIBUOKLĖ: Oi, vedrynėli, nei nekalbėk taip! Niekur nėra mieliau, niekur gražiau, kaip čia, namie.
- ŽEMUOGĖ: Man ir tada buvo taip skaudu iškeliauti, taip drebėjo širdis gimtinę paliekant... Bet kad jau visi prikalbėjo, pritarė tam vedryno sumanymui...
- VABALAS: Oi, oi, oi kaip sunku! Jau mirtis lenda man į akis...
- ŽEMUOGĖ: (*Vabalo negirdėdama*) O jei tau įdomu, vedrynėli, kaip ten visa buvo, tai galim papasakoti. Tu dar negimęs tada buvai, tai ir nežinai nieko. Jauniems reikia pasiklausyti, ką vyresni, patyrę ir iškentėję, pasakoja...

Ant miškingo kranto stovėdamas kelią laivams rodo Klaipėdos švyturys

(Visos gėlės sueina artyn, į vieną ratelį. Vedrynas susikaupęs.)

ŽEMUOGĖ: Pradėsiu iš pat pradžių...

ŽIBUOKLĖ: Tik nieko neužmiršk, žemuogėle!

ŽEMUOGĖ: Ne. Kur gi užmirši!

VABALAS: *(Surinka garsiau kaip pirma)* Oi, oi, oi...

ŽEMUOGĖ: *(Atsigręžusi į jį)* Kas tau, vabalėli?

VABALAS: *(Kapstosi visomis kojomis, mėgina rėplioti, garsiai dejuoja)*
Oi, nebegaliu, nebegaliu... A-a-ateikit čia!..

GĖLĖS: Ką?

VABALAS: Oi, oi! Ateikit čia. Turiu ką pasakyti...

GĖLĖS: *(Pasižiūri viena į kitą ir tyliai eina prie vabalo)* Ateinam, vabale. Kas gi čia tau pasidarė?

VABALAS: Arčiau, arčiau. Silpnas aš, garsiai kalbėti nebegaliu. *(Visą laiką trukčiodamas kalba.)*

ŽEMUOGĖ: *(Susirūpinusi)* Kuo mes galime tau padėti, vabalėli? Gal daktarą pašaukti?

VABALAS: Oi, oi... Niekas man pagelbėti nebegali...

ŽIBUOKLĖ: Gal tave ant kito šono apverstį?

VABALAS: Oi, oi, nelieskit, bus dar blogiau.

ŽEMUOGĖ: Gal tau samanų pagalbę padėti?

VABALAS: Ačiū, nereikia. Nevertas esu...

VEDRYNAS: È, jam tik varnėną pašaukti...

ŽEM. ir ŽIB.: *(Pagraso jam) Ššš...*

VABALAS: Taiqi, tu teišus, vedryne. Tik varnėną pašaukti, kad mane pribaiqtų. Daugiau aš nieko nevertas...

ŽEMUOGÈ: Vedrynėlis tik pajuokavo. Neužsigauk, vabale.

VABALAS: Neužsigaunu, ne. Štai ir mano protas nušvito... Prieš mirtį. Daug žinojau, o kvailas buvau...

ŽIBUOKLÈ: Tu labai protingas, vabale!

VABALAS: Jūs geros, o aš blogas buvau... Daug žinojau, daug išminties buvau prisirinkęs po žemę landžiodamas, o vis bloga visiems linkėjau... *(Verkslėna)* Blogas buvau aš... O dabar gailiuosi...

ŽEMUOGÈ: Ką tu, vabalėli! Nesigraudink...

VABALAS: Ir tada aš jums bloga padariau...

ŽIBUOKLÈ: Kada, ką?

VABALAS: Patariau iškeliauti. Žinojau, kad pavojai tenai, kad niekur nebus geriau kaip namie. Bet tyčia patariau... Juokiuosi iš jūsų... Atsiprašau... *(Sudejavęs susiriečia ir nutyla)*.

GÈLÈS: *(Išsigandusios)* Kas tau, vabale? Nesigraudink!! Gulėk ramiai, tu sergi!

VABALAS: *(Po valandėlės, silpnu, bet aiškiu balsu)* Niekur nebeikit iš... savo tėviškės... Ir mano kaulai čia supus, kad jūs žydėtumėt... *(Pasuka galvą ir miršta)*.

GÈLÈS: *(Krūpteli)* Jis mirė!

(Valandėlę stovi ramiai, nuleidę galvas, paskui šoka lėtą, liūdną šokį, panašų į maldą, palydimą atitinkama muzika ar dainos melodija. Šokiui pasibaigus, žemuogė, žiūrėdama į vabalą, kalba)

ŽEMUOGÈ: Jam bus lengva ilsėtis, nes prisipažino savo kaltes ir už jas gailėjosi...

ŽIBUOKLÈ: *(Suklususi)* Girdit, kažkas ateina!

VEDRYNAS: Tikrai, ir aš girdžiu!

ŽEMUOGÈ: Ateina kažinkas. Bėkim į vietas!

(Gėlės išbėgioja į savo vietas ir stovi nejudėdamos. Įeina Jonukas ir Birutė, lietuviškais tautiniais drabužiais ar šiaip apsirengę kaip Lietuvos vaikai. Būtų gerai, kad Birutė turėtų ilgas kasas. Vaikai neturi atrodyti puošniai. Priešingai, jie sumenkę ir išbalę, suvargę ir neturtingi. Jonukas nešasi naštelę žabų, surištų virvute. Gali neštis tik per pečius virvutę-žabams ar malkoms. Birutė turi krepšelį uogoms).

BIRUTÈ Aš jau pavargau, Jonuk. Gal atsisėstume?

JONUKAS: Galim truputį pailsėti, nors mamytė sakė, ilgai nesugaišt.

BIRUTÈ: Tik truputėlį! *(Abu atsisėda netoli kelmo)*.

JONUKAS: Perbėgsim pakraščiu miško ir namo! Ilgai negalim vaikštinėti. Bijau, kad šaudytis nepradėtų...

- BIRUTĖ:** (*Apsidairo*) Ir aš bijau.... Bet gražu čia!! Kiek gėlelių žydi! O kokios gražios! Kokios gražios! Gal pasiskinti?
- JONUKAS:** Neliesk jų dabar, Birute. Šiandien aš turiu malkų ir žabų pririnkti, kad šaltą žiemą sutikti pasiruoštume, o tu— uogų, kad prie sausos duonutės turėtume kuo užsigardžiuoti. O kurią dieną ateisim čia ir gėlių. (*Tyliau*) Prisiskinsim šitoj pakrūmėj daug, tai ant tėvelio kapo slapčia nunešim, o kitas — gerajam mokytojui: greit bus jo Vardo diena, o mes jam nieko daugiau padovanoti neturim.
- BIRUTĖ:** (*Užsimąsčiusi*) Ne tik ant tėvelio, ant kitų partizanų kapų irgi nunešim... Tegu nors gėlės pro šaltą žemę juos pabučiuoja, kai priešai taip išniekino, o ir mums neleidžia jų pagerbti...
- JONUKAS:** (*Apsidairęs*) Ššš, Birute, kad kas neišgirstų...
- BIRUTĖ:** (*Pamačiusi žemuogę*) Va, Jonuk, čia ir uogelių yra! O, kokios gražios! Kokios raudonos ir saldžios! Tokių gražių dar niekur nemačiau! Mat, pačioj saulės atakaitoj prisirpę... (*Prieina prie žemuogės, paglosto uogelės*) Ne, šitų dabar neskinsiu. Kai grįšim, tai ant paties krepšelio viršaus uždėsiu. Tokios jos gražios!
- JONUKAS:** (*Keliasi*) Tai ir einam. Nesigaišinkim.
- BIRUTĖ:** Einam. Bet būtinai pro čia grįšim, nes aš noriu tų gražių uogelių. Žiūrėk, dar kitos neprisirpę, tai bus kitai dienai! (*Vaikai nueina į miško pusę*).
- ŽEMUOGĖ:** (*Susimąsčiusi ir nudžiugusi*) Štai kur mes reikalingos! Štai kur mes reikalingos!
- ŽIBUOKLĖ:** O anoj svetimoj šaly niekas mūsų nenorėjo... Buvom ten menkos, mažytės, baurios. O čia grožisi mumis, čia mus giria.
- VEDRYNAS:** Ar tenai, tose šalyse, labai blogi žmonės?
- ŽEMUOGĖ:** Yra ir tenai gerų vaikų, gerų žmonių, vedrynėli. Tik jie per turtingi, ir mes jiems buvom nereikalingos, menkos žolės.
- VEDRYNAS:** Žolės! Kas drįstų mus žolėmis pavadinti?
- ŽIBUOKLĖ:** Svetur esi vis negeras.
- ŽEMUOGĖ:** (*Susimąsčiusi. Ima gėles už rankų, veda į vidurį scenos*) Džiaukimės, gėlės! Po savo dangumi, savos saulutės užaugintos, savos žemelės sulčių išmaitintos, džiaukimės! Čia laimė, čia ir mūsų gyvenimo tikslas. Namie! Savoj pakrūmėj žydėsim, savos žemės vaikams naudingos būsim!

(*Linksmu gėlių šokių baigiasi paskutinis veiksmas*).

U ž d a n g a .

KETURIOS LAUMĖS

Pasaka

VANDA FRANKIENĖ

Keturios sesutės laumės gyveno didelėje girioje prie linksmai čiurlenančio šaltinėlio. Turėjo jos nematomus Žaliuosius Rūmus, nepereinamų krūmų ir laukinių rožių apsuptus. Gražūs tai buvo rūmai: iš baltųjų beržų kamienų padarytos sienos, o švelnios, žalutėlės vijoklių šakos dengė stogą; viduje — žali kilimų kilimėliai, samanų patalėliai, gėlių pagalvėlės ir trys puikūs ažuoliniai suolai; prie jų baltutės verpstės, o pasieniais pilnos skrynios suverptų lininių ir šilkinų siūlų.

Visos laumės be galo gražios ir geros. O ir niekad nesėdėdavo dykos. Tačiau kiekviena jų skyrėsi nuo kitų trijų. Pirmoji už viską labiau vertino darbą; kitkas jos nedomino. Vardu ji buvo Darbutė. Kita pernelyg mylėjo teisybę ir sąžiningumą; jos vardas buvo Teisutė. Trečioji mėgo mokslą ir vardu buvo Mokslutė. Gi ketvirtajai, pačiai jauniausiai — galva pramušta dainoms, muzikai ir šokiams. Jos vardas buvo Linksmutė.

Gyveno sau seselės nenuobodžiai: verpė linelius ir šilką, dažė siūlus įvairiausiomis gėlių spalvomis ir audė tokius puikius audeklus ir drobes, kokių pasaulis iki tol nebuvo dar matęs.

Tiktai Linksmutė nemėgo darbo. Ji kalbėdavosi su paukšteliais ir gėlėmis ir nuostabias dainas dainuodavo. Įsiklausiusi į lakšutės lakštavimą, į vyturėlio čirenimą — ji šauniai pamėgdžiodavo juos.

Ir susiginčijo kartą tos seselės, bešnekučiuodamos apie žmones ir ypač jų vaikūčius. Darbutė sakė, kad visi vaikai esą darbštūs, ir kad tik darbas teduoda laimę. Mokslutė — kad visi vaikai vien mokslą temėgsta, o į kitus užsiėmimus nelinkę, ir kad gyvenimo prasmė ir laimė — tai mokslas. Teisutė įrodinėjo, kad jie visur ir visuomet tik stengiasi būti teisingi ir tiesūs. O Linksmutė tvirtino, jog visos trys seselės nieko neišmanančios, nes visi vaikai tik laigo, šokinėja, išdykauja; dainuoja, ratelių eina ir žaidžia. O daugiau kas — tai jiems ne galvoj.

— Linksmumas yra vaikų laimė! — pabrėžtinai nubaigė ji.

Susiginčijo seselės nejuokais — net susipyko. Bet pagaliau nusprendė iškelti į pasaulį ir įsitikinti, kaip tikrai yra. Nutarė ir prakalbinėti. Apsirengė visos kukliu keleivio apdaru ir iškeliavo.

Ėjo sesutės, ėjo, kol priėjo keturis kelius: vienas jų sukosi į rytus, kitas į vakarus, trečias į pietus, o ketvirtasis į šiaurę. Čionai jos nuoširdžiai atsisveikino, sutarusios po metų šitoje pat vietoje vėl susitikti ir savo patyrimus pasipasakoti. Kiekviena sau išsirinko atskirą kelią ir juo nuėjo į platųjį pasaulį, stebėti suaugusiųjų ir vaikų.

Darbutė keliavo rytų keleliu. Dūmė ji pirmyn ilgai, ilgai. Pagaliau priėjo žalią pievelę. Tenai pamatė vaikutį, ant kelmelio besėdintį ir skudutį bepučiantį. Jis juo švilpavo, grojo, kartais pračiulbėdamas kone tikru paukšteliu. Užsiėmęs būdamas, jis nė kiek nepastebėjo čia pat priartėjusio keleivio.

— Sveikas, mažasis muzikante! Ką tu čia veiki? — prakalbino prašalaitis.

Berniukas nustebeęs pašoko ir labai nepatenkintas atsakė:

— Argi nematai, kad skudučiuoju? Juk tai taip smagu! Tik pasiklausyk. — Ir vėl pridėjo prie lūpų sudėtinę savo dūdelę. Pūtė, o piršteliais judino skudutį. Aplinkui tikrai sklido nuostabūs, švelniai garsai.

— Et, gal ir gražu. Bet velyk dirbtum — būtų daug geriau, — pasakė pamokomai keleivis.

— Ką?! — nustebo berniukas. — Tik apsidairyk. Ar nematai, kad karvutes ganau? Tai ir dirbu. O grojimas argi nėra darbas? Oho! Tik pabandyk. — Ir padavė keleiviui skudutį. Šis papūtė ir nustebo: suzvimbė, sucypė kažkas, bet negrojo taip puikiai, kaip kad berniukui.

— Matai! — išdidžiai nusijuokė vaikeliukas. — Reikia daug dirbti, kol išmoksti groti.

— O ar visi vaikai mėgsta dirbti? — paklausė keleivis.

— Ne, nevisi. Bet daugelis mėgsta. Suaugę žmonės tai dirba.

Nusišypsojo keleivis, patenkintas padėkojo berniukui ir leidosi sau toliau. Bekeliaudamas jis matė laukuose įkniubusius žmones. Kiti jų ruošės aplink namus, daržuose bei soduose. Treti viduje triūsė: siuvo, audė, baldus dirbo, valgyti virė. Net ir vaikų vieni mokėsi, kiti, suaugusiųjų pasiūsti, atlikinėjo įvairiausias paslaugas bei patarnavimus. Kiekvienas ką nors veikė; o iš to darės, kad visi buvo linksmi, švariai apsirengę ir atrodė laimingi. Dabar jau nusprendė keleivis, kad nėra pasaulyje tinginių. Ta mintis jį nepaprastai džiugino.

Bet vieną dieną jisai priėjo didelį miestą. Bežingsniuodamas gatvėmis, stebėjo namus ir žmones. Vienoje iš nuošalesniųjų tų gatvių sankryžų pamatė didžiulį pastatą, aptvertą spygliuotų vielų tvora.

— O kas tai per padarymas? — pasiteiravo ateivis prie vartų stovėjusio žmogaus. — Kodėl šie namai tokia baisia tvora apvesti?

— Tatai kalėjimas, — atsakė paklaustasis. — Iš kur tamsta, kad to nežinai? — stebėjosi žmogus.

— Ar negalėtute mane čia įleisti? — paklausė vėl keleivis. — Nes norėčiau pats savo akimis viską apregėti.

— Ne, be leidimo negalima. Juk gi šičia nusikaltėliai sukišti. Jie, mat, nemėgo darbo, tai užtat ir pakliuvo į šiuos nejaukius rūmus, — aiškino žmogus, kur buvo pastatytas saugoti vartų.

Be galo nuliūdo keleivis. Jis paėjęs tolėliau, nusilenkė tris kartus žemei ir ištarė kažin kokius nesuprantamus žodžius. Po to, pasivertęs mažu paukšteliu, jau galėjo be vargo įkristi vidun pro pravirą mažytį kalėjimo langelį.

Ir pamatė paukštelis daug žmonių. O kokie niaurūs buvo kai kurių veidai. Kiti atrodė šiaip jau suskurdę, suvargę, suirzę bei nusiminę.

— Aš pradėjau vogti dar mažas būdamas, — liūdnai pasakojo jaunas vyras augesniui už save. — O paaugęs tingėjau dirbti — ir taip tai įgudau vien svetima grobdamas gyventi. Ta ir yra priežastis, kodėl patekau čionai.

— O aš, nemėgdamas darbo, viską pragėriau, prauliojau; turtelį prašvilpavęs, veikiai prie to priėjau, kad už įvairias nedoras išdaigas už kalėjimo grotų mane patupdė. Tai man buvo tėvų bei vyresniųjų žodžio neklausyti!... Mano gi broliai seserys vieni mušėsi į mokslus, kiti namie plušė, dirbo — ir visi dabar gražiai sau begyvena.

Visa tai girdėdamas, didžiai nuliūdo paukštelis. Jo mažytėse akutėse sužibo ašarėlės, ir jis išskrido atgal pro atdarą langą į orą. Paskui sudavė snapeliu į žemę, tris kartus žemai linktelėjo savo galvutę — ir taip vėl keleiviu atvirto. Po to išsitraukė iš kišenės mažą dėžutę, ją atidaręs išsiėmė mėsavą, nepaprastą, savo austą juostą ir joje aukso raidėmis įrašė šiuos žodžius: “Darbas — laimė; tinginystė —

prapultis!” Įrašęs paleido ją pavėjui. Beregint tų juostų atsirado ore didelė daugybė. Jos plevendamos išsisklaidė į visas šalis ir ėmė leistis ant kaimų ir miestų. Žmonės jas gaudė, skaitė ir galvas lingavo. O grįžę prie savo darbų, varė juos toliau su dar didesniu užsidegimu.

Tylus ir susimąstęs grįžo keleivis į prieš metus sutartąją vietą.

* * *

Į vakarus pasuko Teisutė. Ir ji — sesutės pavyzdžiu — prisidengusi keleivio pavidalu ir neįžymiu apdaru, po kiek laiko susitiko būrelį iš mokyklos begrižtančių vaikų. Jie stumdėsi, juokėsi ir išdykavo. Praeidamas pro šalį, keleivis juos pasveikino, bet vaikų kirbynė jam nieko neatsakė. Tiktai pats mažiausiasis berniukas, mandagiai jam linktelėjęs, tarė:

— Laba diena!

Niekam iš vaikų nematant, keleivis tyčia leido iškristi savo piniginei ir, lyg to nepajutęs, patraukė sau toliau. Žinia, jam tik rūpėjo iširti vaikų tiesumą bei sąžiningumą.

Kaip ir buvo galima laukti, vaikai tuojau atrado piniginę. Keli jų puolė prie jos ir beregint susipešė, kiekvienas geisdamas ją sau pasilaikyti. Tik mažasis berniukas pagavo šaukti:

— Nurimkit! Nesimuškit! Ei, Gineli, ta piniginė tai juk ano keleivio — jam nuneškim! Va, dar matau jį.

— Tylėk, varly! Radom, tai ir mūsų. Štai — pilna pinigų! — atidaręs parodė Ginelis.

Tačiau mažasis, nieko nelaukdamas, pasileido bėgti keleiviui įkandin ir uždusęs jį pasivijo, šaukdamas, kiek tik jam plaučiuose jėgos buvo:

— Ei, palauk, sustok! Tamsta pinigus pametei! Prašom grįžti prie vaikų, jie atiduos.

Nusišypsojo keleivis meiliai ir pasuko vaikų linkui, tačiau anie kaip mat visi į šalis išlakstė. Tik tas mažasis stovėjo vienas susikrimtęs. Staiga keleivis pakeitė savo pavidalą, ir jo vietoj berniukui pasirodė neregėto gražumo moteriškė. Ji rankoje laikė nuostabią auksinę dėžutę, kurią padavė berniukui, sakydama:

(Pabaiga kitame numeryje)

SARGIUKO Jonas Rūtenis pasakojimai

Sargiukas pas Jurgutį

Aš šunelis. Mano vardas Sargiukas. Taip mane praminė Jurgutis. Pamenu, buvau visai mažytis, kai Jurgiukas mane parsinešė namo. Kokias dvi savaites jis mane laikė rūsyje. Retai matydavomės. Tik iš ryto ir pavakariais. Kodėl taip — tada dar nesupratau. Laikė jis mane medinėje dėžėje. Rytą visados atnešdavo pieno palakti ir minkštutės baltos duonos. Dėžės kampe paklojo man patalą — pagalvę. Minkštas — negali skūstis. Viršum dėžės uždėjo lentą. Kam — nežinau? Tas man nepatiko. Lyg kalėjimas. Aš gi nemaniau niekur bėgti. Aš nieko blogo nepadariau. Esu gimęs šioje šalyje. Esu laisvas, kaip ir visi šioje šalyje žmonės ir gyvuliai.

Pradžioje, žinot, liūdnas buvo mano gyvenimas. Be mamos... Jūs, žinot ką reiškia mama. Taigi įtaisė į tą lentinį kalėjimą, ir dvi savaites buvau laikomas slaptai. Tik du pasimatymai per dieną. Baisiai įkyrėjo. Bet raminaus. Jurgučio akyse mačiau, kad jis mane myli, rūpinasi, gero nori. Žinojau, kad viskas pagerės. Kentėjau. Pradžia visados sunki.

Pirmiausiai pavyko išsikrapštyti iš dėžės. Tą, galima sakyti, pats išsikovojau. Tai buvo šeštadienį. Taip... šeštadienį. Jurgiukas glostė mane, glamonėjo. Ėst ir lakt davė ir pagaliau nieko nesakęs eina. Ne, brolyti, gana! Ėmiau ir pirmą kartą sulojau.

— Kas čia? — girdžiu, šūktelėjo Jurgučio mama, kaž ko rūsin atėjus.

— Nieko, — atsakė Jurgutis.

— Jurguti, tu turi šuniuką?

Jurgutis tylėjo. Nieko nesakė. Tada aš: au au au — atsakiau.

— Kur jis? Parodyk! Kiek kartų sakiau, kad nekankintum gyvuliukų! Sakiau, kad nēr pas mus vietas ir mes negalime nei katytės, nei šuniuko laikyti. Kodėl neklausai? Kur jis?

— Au! — atsakiau vėl aš — Et, kas bus, tas — nebesitvėriau čia.

Taip ir atrado mane Jurgiuko mama. Pradžioje žvilgterėjo piktai, bet kai pakreipęs galvą, jai šypterėjau — patiko.

— Vargšas šunelis... — Ir iškėlė mane iš dėžės. — Koks gražus, Dievulėliau...

— Gražus, mamyte, ar ne? Pasilikim jį? — susijaudinęs kalbėjo Jurgutis.

Mama paglostė mane. Atsimokėdama lyžterėjau jos ranką. Įsidrąsinęs lyžterėjau ir žandan.

— Nu, nu — šunyti, riebuli tu...

— Jo vardas Sargiukas, mamyte, — tarė išpūtes akis Jurgutis. — Pasiliksim jį mes?

— Na kurgi dabar tokio mielo sutverimėlio nepaliksi...

Mačiau, kaip Jurgutis apsikabino mamą per liemenį ir tarė:

— Tu pati geriausia, iš visų geriausioji mamytė, — ir jam nuriudėjo kaip krikštolas džiaugsmo ašarėlė. Prisipažinsiu, riedėjo ir man. Ir aš taip galvojau, kad Jurgučio mamytė pati geriausioji.

Žodžiu pasisekė. Parsinešė mane kambarin. Davė lakt ir ėst. Jurgiukas atnešė mano patalus. Erdvu, šviesu, kaip rojuje. Laukdamas pieno, girdėjau, kaip Jurgučio mama kalbėjo:

— Vaikeli, reikia ir tėtės pritarimo. Vienos mano nepakaks. — Tėtės! — nustebau. Atsigulęs ant paduškelės, sukau galvą visą pusdienį, galvodamas, kaip įtikti tėtei. Ir pagaliau šovė mintis. Jurgutis, kur buvęs kur nebuvęs, vis mane paglostydavo ir padrąsindavo:

— Nebijok, Sargiuk, mano tėtis geras, aš jo paprašysiu. Tu būsi pas mus.

Ir kiek pas Kuraičius tada buvo linksmumo...

Malonu tai buvo girdėt, bet aš vykdžiau savo sumanymą. Niekam nematant, nuslinkau į miegamąjį ir atsivilkau prie guolio tėtės šliurę. Nusprendžiau, kai tik tėtis įeis vidun, nutempsiu ją prie jo

kojų ir padėsiu. O pats ant užpakalinių atsisėdęs, pirmutines iškelsiu viršun, pakreipsiu galvą ir truputėlį pro dantis iškišiu liežuvį.

Pasisekė puikiausiai.

— Kas čia dabar? Žiūrėkit! Ką čia dabar sugalvojot? — džiau-gėsi tėtis.

Pamatęs, kad viskas tvarkoj — mirktelėjau. To užteko. Tėtis pasilenkė ir ėmė glostyti mane. Ištrūkęs smukau į miegamąjį ir atnešiau kitą šliurę.

Tą patį vakarą buvau įpilietintas, kaip teisėtas namų įnamis. Vakarieniaudami apie mane ir tekalbėjo. Buvo nuspręsta nuvesti mane pas daktarą ir patikrinti sveikatą. Maudyt du kartus savaitėje. Ir pirkt šunim skirto maisto. Nei sapne nesapnavau, kad taip gerai išeis.

Kiek pas Kuraičius tada buvo linksmumo. Visą vasarėlę dūkom su Jurgučiu kur ir kaip beišmanydami. Svarbiausia, visiems Jurgučio draugams patikau. Ir ko mes neprisigalvodavom. Visokių visokiausių dalykų. Ristynių ėjom, kamuoliu žaidėm, gainiojom vienas kitą, smaližavom... Ragavau ir šokolado, ir saldainių, apelsinų — ką tik vaikai duodavo, viską ėdžiau. Visi tarp savęs lietuviškai kalbėjo. Ir svarbiausia — aš viską supratau. Pamenu, mus mama žaisti išleisdama sakydavo:

— Jurguti, žaisdami tarp savęs kalbėkite lietuviškai. Nesigėdykit. Kas juoksis, pasitrauk nuo tų. Tesijuokia...

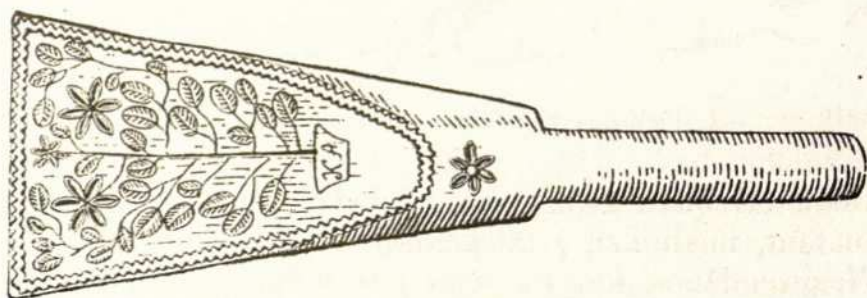
* * *

Ir labai malonu prisiminti tas saulėtas ir giedrias žaidimų dienas. Tačiau... laikas bėgo... Šiandien jau viskas yra pasikeitę. Liūdnamūsų namuose. Vaikai žaisdami kalba angliškai.

Vakaras namuose irgi nebėra pramogų. Sukiša visi snapus į televiziją ir tyli. O būdavo, tėtis su mama ir Jurgutis, kad uždainuoja, kad užtraukia... Arba pasakas seka. Mėgdavau klausytis. Jurgutis eilėraščius sakydavo. Taip gražiai — neapsakomai.

“Atmink, lietuvi, tą brangią žemę”... dar ir šiandien ausyse skamba. Nebėr dabar to. Pasikeitė laikai. Pasikeitė žmonės. Tūnau ant savo patalo vakarais ir galvoju, kol snaudulys miegoti nuvaro...

(*Bus daugiau*)

Mikučio tėvų namai buvo prie pat kalno. Dažnai pro langą Mikutis matydavo, kaip vaikai rogutėmis leisdavosi nuo kalno. Paties Mikučio rogutės buvo sulūžusios, todėl jam tik tuomet tekdavo pasivažinėti, kai draugai priimdavo jį į savo rogutes.

Kartą Mikutis skaitė laikraštėly nurodymus, kaip pačiam pasidirbti rogutes.

Mikutis galvojo, iš ko galima būtų padaryti tokias rogutes. Tinkamos medžiagos namuose nebuvo. Susimąstęs jis priėjo prie lango ir žiūrėjo į kalną. Tuo metu nusileido nuo kalno berniukas su tokiomis rogutėmis, kokios buvo parodytos laikraštyje.

Atsigrižęs nuo lango, Mikutis pastebėjo, jog kėdės atrama buvo visai panašiai išlenkta, kaip pravažiavusio berniuko rogių pavažos.

Su piūkle, plaktuku ir peiliuku Mikutis gerai mokėjo dirbti. Mat, tėvelis Mikučiui Kalėdoms buvo dovanojęs visą įrankių rinkinį. Mikutis kiekvieną dieną mokėsi su jais dirbti.

Todėl ir dabar, ilgai negalvojęs, atsuko kėdės atramą.

— Prie ko čia tą atramą pritaisyti, — pagalvojo Mikutis.

Jis pamatė mažą suolelį ir apsidžiaugė.

— Puiku, tiks, — balsiai tarė Mikutis.

Jis greitai apvertė suolelį ir prie jo kojų prikaldė kėdės atramą. Per pusvalandį rogutės jau buvo padarytos.

Mikutis ilgai nelaukė. Užmiršo net apšivilkti viršutinuką ir užsidėti kepurę. Išbėgęs į gatvę, linksmas užlipo ant kalno ir strėlės greitumu nusileido į pakalnę. Rogutės buvo pakenčiamos.

Tik vakare teko Mikučiui už kėdės sugadinimą atsakyti: dvi valandas išstovėjo kamputy ir pasižadėjo būti protingesnis.

* * *

MODERNISTAS

ZIGMAS GAVELIS

Galime sakyti drąsiai:
Bus Šarūnas modernistas —
Vos atėjęs rytą klasėn,
Ant lentos nupiešia vištą:

Vieną akį, vieną koją
Jis patupdo ant tvoros,
Vienas sparnas snapui moja
Ant statinės praviros.

Snapas gaudo kviečio grūdą
Ant laiptuko... Kas tikės:
Antra koja, bėga, griūva
Pasislėpti — nuo katės...

Dar brūkšnelis vienas, kitas —
Galva miega po sparnu...
Ar jūs galit pasakyti,
Kad taip piešt nemodernu?

Matydamos, kad Mikutis nori važinėti, tėvelis padarė naujas ro-
gutes. Dabar jam nereikėjo draugų prašyti. Sugalvojai ir leiskis!

Tačiau vieną dieną papūtė šiltesnis vėjelis, ir sniegas pradėjo
tirpti, nuo stogų lašėjo, kartais lijo smulkus lietus su sniegu.

Vaikai pagalvojo, kad žiema jau pasibaigė, kad prasidėjo ank-
styvas pavasaris. Jiems buvo gaila skirtis su žiemos malonumais.

Bet vieną naktį vėl viskas sušalo, ir kelias pasidarė labai slidus.
Tą dieną Mikutis pasiėmė rogutes ir nuėjo prie kalno.

Kalnas buvo daug slidesnis kaip paprastai, ir Mikutis, su dideliu
sunkumu įkopęs į kalno viršūnę, strėlės greitumu nusileido į pakalnę.

Staiga iš kažkur pasirodė vežikas. Mikutis negalėjo suvaldyti ro-
gučių ir tikrai būtų atsimušęs į jo roges. Bet vežikas laiku pastebėjo
Mikučio rogutes, sulaikė arklį ir praleido Mikutį.

— O tu, išdykėli. Jeigu nemoki nuo kalno važiuoti, tai nesivaži-
nėk, — barėsi vežikas.

— Kaip jis gali galvoti, kad aš nemoku važiuoti, — pasipiktinęs ta vežiko pastaba galvojo Mikutis. — Jis dar nematė, ką aš moku. Aš tuoj jam parodysiu.

Ir Mikutis vėl užlipo ant kalno.

Tuo laiku miesto gydytojas skubėjo pas ligonį. Gydytojas gyveno ant kalno ir su didžiausiu vargu stengėsi nuo jo nulipti. Kojos taip slydo, jog jis porą kartų vos neparpuolė. Jis lipo labai lėtai.

— Kada gi aš nulipsiu? Taip eidamas aš ir per valandą nenu-eisiu pas ligonį. Ir kaip tyčia nieko arti nematyti, kas galėtų man padėti nulipti nuo šito kalno, — skundėsi sau gydytojas.

Tuo tarpu Mikutis užlipo ant pat kalno viršaus, patogiai atsisėdo į rogutes ir pasileido į pakalnę. Pamatęs prieš save gydytoją, apsi-džiaugė:

— Šitas ponas bus mano liudytoju. Jis tikrai nustebs, kad aš dar toks mažas, bet jau geras sportininkas, — džiūgavo Mikutis.

Bet tuo metu jam pradėjo galvoje užti, ir jis jokių būdu negalėjo suvokti, kas atsitiko. Jam pasirodė, kad jis į kažką sudavė, kažkur išlėkė, kažkas riktelėjo "Ai!" Ir tik tuomet atsipeikėjo, kai pamatė, kad jis čiuožia nuo kalno, bet be rogučių.

Prieš jį tas pats gydytojas, kuris taip atsargiai lipo nuo kalno, sėdi jo rogutėse ir šaukia:

— Dėkui, vaikuti, už patarnavimą.

O įvyko taip: Mikutis privažiavo iš užpakalio prie gydytojo, trenkė rogutėmis į jo kojas, gydytojas krisdamas savo svoriu išstūmė Mikutį iš rogučių ir pats pasiliko jose sėdėti ir leistis į pakalnę, manydamas, kad Mikutis tyčia taip padarė, norėdamas jam padėti nusi-leisti nuo slidaus kalno.

PRIEŽODŽIAI: Akmuo pakalnėn rieda.

Pasitaiko ir akilai vištai grūdas.

Žmogus šaudo, Dievas kulkas gauda.

VACLOVAS ČIŽIŪNAS

VYTAUTAS IR JOGAILA

Jogaila — Lenkijos karalius

Kai Lenkijos pasiuntiniai grįžo namo iš Krėvos ir parsivežė Jogailos pasižadėjimų raštą, visos Lenkijos didikai susirinko į Krokuvą. Čia įvyko jų seimas. Šiame seime Jogaila buvo išrinktas ir iškilmingai paskelbtas Lenkijos karaliumi. Buvo parašytas specialus raštas Jogailai, kuriuo pranešta apie jo išrinkimą ir kvietimą karaliumi.

Kitais po Krėvos suvažiavimo metais (1386-tais) Jogaila išvyko iš Lietuvos į Lenkiją. Kartu su juo vyko į Krokuvą ir keli jo broliai. Vytautas taip pat vyko kartu. Krokuvoje svečiai buvo nepaprastai iškilmingai sutikti. Tuoju buvo atliktas Jogailos ir kitų Lietuvos kunigaikščių krikštymas. Kartu su jais atnaujino savo krikštą ir Vytautas, gaudamas *Aleksandro* vardą. Pats Jogaila pakrikštytas *Vladislovo* vardu. Po trijų dienų įvyko Jogailos jungtuvės su Jadvyga, o po poros savaičių — vainikavimas Lenkijos karaliumi.

Anais laikais valdovai dažnai gaudavo kitą valstybę, vesdami karalaites ar kunigaikštytes. Ir Jogaila, gaudamas valdyti Lenkiją, džiaugėsi ir didžiavosi tapęs dviejų valstybių valdovu. Šitokiai permainingai pritarė jo broliai ir Vytautas. Jiems visiems atrodė, kad dvi valstybės, būdamos sąjungoje, galėsiančios atsispirti prieš kryžiuočius ar bet kuriuos kitus priešus. Krėvos sutartį rašė lenkai, o Lietuvos kunigaikščiai ją patvirtino savo antspaudais. Sutartyje buvo parašyta, kad Lietuva prijungiama prie Lenkijos. Mat, anais laikais valdovų laipsniai buvo labai svarbus dalykas: karalius buvo aukštesnio laipsnio valdovas už kunigaikštį, tad karalystė negalėjo būti jungiama prie kunigaikštystės. Lietuvos valdovas, eidamas užkuriu į katalikišką Lenkiją, negalėjo jos jungti prie pagoniškos Lietuvos. Jogailai ir jo broliams atrodė svarbiau, kad abi valstybės būtų vieno valdovo valdomos ir kad tas valdovas būtų Jogaila, o po jo mirties tais valdovais būtų jo vaikai ir vaikų vaikai.

Sunku valdyti Lietuvą iš tolo. Jogaila, tapęs Lenkijos karaliumi ir likęs gyventi Krokuvėje, ketino valdyti Lietuvą pats. Gana greitai paaiškėjo, kad lenkai žiūri į Lietuvą, kaip į vienos bendros valstybės dalį. O Lietuva tais laikais buvo tris kartus didesnė už Lenkiją (žiūrėkime pridėtamą žemėlapi). Lenkams rūpėjo ne tik bendras abiejų valstybių valdymas.

Išgavę Jogailos pažadą krikštyti lietuvių tautą, lenkai tikėjosi būti ne vien Lietuvos apaštalais, bet ir jos globėjais, ilgainiui net ir valdytojais. Kad Lietuva ateityje neatsiskirtų nuo Lenkijos, jie pareikalavo, kad atvykę su Jogaila lietuviai kunigaikščiai pasilikėtų gyventi Lenkijoje. Bet tai buvo neįmanoma, nes Lietuvoje jau buvo prasidėję neramumai. Vyriausias Algirdo sūnus, Polocko kunigaikštis Andrius, visą laiką nemėgo ir neklausė brolio Jogailos. Kai Jogaila išvyko iš Lietuvos, Andrius susitarė su Livonijos kryžiuočiais ir kaimynu Smolensko kunigaikščiu ir sukilo prieš Jogailą. Pastarasis negalėdamas tuo tarpu išvykti iš Krokuvos, pasiuntė atgal į Lietuvą Skirgailą su Vytautu. Lenkai išreikalavo iš išvykstančiųjų priesaika patvirtintus raštus, kad būsią amžinai ištikimi karaliui Jogailai ir karalienei Jadvygai, o pašaukti tuojau

Europa Algirdo ir Kęstučio laikais, taip pat ir Jogailos vedybų metu.

ŽIEMOS GROŽIS

DANUTĖ LIPČIŪTĖ

Krinta baltos sniegulėlės,
Debesų žvaigždėtas pūkas.
Džiaugias Vytis kailinėlius
Ir ant ledo skrieja, sukas.

Pelkės virsta ledo tiltais,
Ežerais ten skrieja rogės.
Dūksta vėjas po pusnynus,
Verkia zuikis be pastogės.

O languos lelijų raštai,
Pilys džiunglėse statytos,
Pasakų pasaulio kraštas,
Žodžiais dar neišsakytas...

atvyksią į Lenkiją. Ir kiti kunigaikščiai, kuriems prireikė grįžti į Lietuvą, turėjo duoti tokius pat raštus.

Tačiau lenkai ir net pats Jogaila klydo, manydamas galėsiąs Lietuvą valdyti iš tolo. Lietuvoje buvo visai skirtinga valdymo tvarka, skirtingi žmonių papročiai. Tolimųjų sričių kunigaikščiai buvo pratę klausyti tik Vilniaus valdovo, o kai jo nebuvo, jie ėmė jaustis visai nepriklausomi. Tatai jau grėsė Lietuvai suirimu.

Skirgaila su Vytautu, grįžę iš Lenkijos, nugalėjo neklaūžadą Andrių. Polockas atiteko pačiam Skirgailai, kuris nugalėtąjį brolių suėmė ir nusiuntė Jogailai į Krokuvą. Tokiu būdu buvo atstatyta tvarka Lietuvoje. Valstybė tuo tarpu pasiliko vieninga ir ištikima Jogailai.

Bet Skirgailos elgesys su pusbroliu Vytautu buvo pradžia naujų nesusipratimų. Skirgaila, užvaldęs Polocką, ir toliau tebevaldė Trakus ir apie jų perleidimą Vytautui visai nė negalvojo. Vytautas ėmė trauktis nuo Jogailos ir jo brolių, bet stoti į atvirą kovą dėl savo teisių į tėviškę dar negalėjo.

(Bus daugiau)

BRAZILIJOS LEGENDA

Brazīlija buvo atrasta 1500 metais. Ją atrado Petras Alvaras Cabralas. Suradę naują žemę, pradėjo jona važiuoti žmonės apsigyventi. Anksčiau čia gyveno indėnai. Atvažiavę naujieji ateiviai pastebėjo, kad Brazīlija yra turtingas kraštas, nes čia gyvenę indėnai yra pasi-puošę auksiniais ir kitais brangiais papuošalais. Tada pradėjo va-žiuti Brazīlijon aukso ieškotojų grupės. Jie turėjo savo būrio vadus ir vėliavas (bandeiros). Nuo to tie žmonės gavo bandeirčių vardą.

Aukso ieškojimas buvo labai sunkus ir pavojingas darbas. Nes aukso plotai buvo kur nors nežengiamose giriose, apgyventose indė-nų. Indėnai nemėgo baltųjų, todėl kiekviena proga stengėsi juos su-naikinti arba kaip nors jiems pakenkti. Apie parodymą, kur jie randa aukso, negalėjo būti nė kalbos. Vienas iš tokių bandeirančių (būrio vadų) buvo Bartolomei Bueno da Silva. Jis sugalvojo gerumu prieiti prie indėnų. Iš pradžių jis stengėsi juos prikalbėti, pažadėdamas už tai jiems reikalingų dalykų. Tačiau anie nenorėjo nė kalbėti apie tai. Tada jis griebėsi gudrumo. Pasėmė truputį iš upės vandens, indėnams nematant, įpylė į vandenį deginamo spirito ir uždegė. Paskiau, rody-damas degantį vandenį, indėnams sakė:

— Jei jūs neparodysit, kur yra aukso, aš padėsiu visus ežerus ir upes. Indėnai pasitarę nutarė, kad be vandens jie negalės gyventi, labai nenoromis parodė, kur yra daug aukso. Taip šita grupė pasi-darė turtinga, o jų vadas Bartolomei da Silva ir šiantie yra laikomas garsiausiu ir gudriausiu bandeirančiu.

Dalia Valeikaitė, II kl. gimnazistė, Sao Paulo, Brazīlija

KARANGIEŽAS

Prasidėjo atostogos. Būrelis vaikų nuvažiavome į pajūrį pasi-maudyti. Oras buvo gražus. Bangos mažutės, todėl aš nebijodama linksmai šokinėjau po vandenį. Kai bangos kyla didesnės, aš brendu į vandenį tik susikabinusi rankomis su sesyte. Man tada atrodo, kad toks didelis vanduo mane gali pagriebti ir nusinešti toli, toli.

Man bešokinėjant, vienas vyras pagavo karangiežą (panašų į vėžį), pagąsdino keletą bailesnių vaikų ir vėl įmetė jį atgal į vandenį. Jau mano linksmumas beveik dingo. Tas karangiežas toks baisus! Turi ilgas kojas ir dar ilgesnes žnyples, kurių vaikai labai bijo.

Tik štai kažkas aštrus palietė mano kojas. Aš pradėjau iš visų jėgų rėkti.

— Karangiežas, karangiežas!

Atbėgo mano sesutė ir jos draugė mane gelbėti.

Visos trys pradėjome pagelbos šauktis. O karangiežas manęs nei nemano paleisti.

Jis traukia mus vis tolyn.

Aš jau ir kranto, rodos, nebematau. Ir išrėkti nebegaliu.

Kodėl tie žmonės neateina manęs gelbėti? Pagaliau atbėgo vyresnioji sesutė.

— Kas atsitiko? Ko klykiate?

— Ar nematai, kad baigiame prigerti? Karangiežas už kojos traukia, — atsakiau pro ašaras, stipriai laikydamasi už jos rankos.

Sesutė įkišo ranką į vandenį ir ištraukė naują gražų kastuvėlį žaisti su smėliu. Pasirodo, aš ant jo buvau užlipusi.

Visos pradėjo juoktis, bet aš dar vis drebėjau iš baimės. Sesutė išvedė mane ant kranto ir liepė žaisti su "karangiežu".

Tą dieną neturėjau drąsos lįsti į vandenį. Tą kastuvėlį parsinešiau namo. Namie niekas jo kitaip nevadino, kaip "karangiežu". Aš nemėgstu su juo žaisti, nes jis kitiems sudaro juoko, o man primena nemalonų nuotykį pajūryje.

Gražina Valeikaitė, II skyriaus mokinė, Sao Paulo, Brazilija

IŠVYKA Į SANTOS

Rytoj mes važiuosime į Santos. Oi, kaip smagu.

Šiandie graži diena. Į vakarą atvėso. Bijome, kad mamytė nepasakytų, kad šalta. Skubiai ruošiamės įsidėti maisto ir kitus reikalingus daiktus. Mamytė varo miegoti. Bet miegas neima. Pagaliau užmigome. Mažoji sesutė vis žadina ir liepia pažiūrėti, kuri valanda, nes bijo pasivėlinti.

Pagaliam atėjo laukiamoji valanda. Per pusę valandos apsirengėme ir nuėjome į paskirtą vietą. Nieko neradome. Manėme, kad jau išvažiavo. Vyresnioji sesutė atsiminė, kad buvo valandą pirmyn pavariusi laikrodį. Baisu. Gatvės tamsios. Grįžtame atgal. Atrodo, kad ir kiti nenorėjo miego. Pradėjo vienas po kito rinktis. Penktą valandą atėjo vadovas.

Paskubomis atsisveikinome su mamyte ir ėjome į autobusą. Tik spėjome privažiuoti stotį, jau ir traukinys atvažiavęs. Greitai susikraustėme į traukinį.

Santos nuo Sao Paulo yra už 76 km. Tik išvažiavus iš Sao Paulo, prasideda kalnynas "Alto da Serra". Tuo kalnynu išvesti geležinkeliai. Mūsų traukinys turi pravažiuoti 40 tunelių bei tarpukalnių. Tik išlendi iš tunelio, prasideda tarpukalnė, ir vėl tunelis, ir vėl tarpukalnė. Tarpukalnės labai gilios. Žemai matyti auga bananų medžiai ir kitokie krūmai. Kaip baisu žiūrėti žemyn, net plaukai šiaušiasi. Visi tylim ir tarytum bijom pajudėti. Toliau nuo geležinkelio yra kelias, kuriuo važiuoja automobiliai ir kitos susisiekimo priemonės. Kartais dėl motoristo neatsargumo, ar kokio pagedimo keleiviai su visa mašina nurieda į pakalnę. Pravažiavę visas tarpukalnes ir tunelius, atsiradome Santuose.

Santos yra Sao Paulo valstybės uostas.

Miestas stovi gražiamе pajūryje. Mes jame praleidome pusę dienos. Paskui nuėjome pažiūrėti naujo Italijos laivo. Jis yra labai didelis. Jame yra keletas salių su minkštomis kėdėmis, keletas pianinų, kinas, teatras, maudymosi baseinas ir daug kitokių malonumų. Jis buvo daug didesnis už tą laivą, kuriuo mes atvažiavome į Braziliją. Visko prisižiūrėję, grįžome namo. Grįžtant, tarpukalnės neatrodė tokios baisios. Beveik visi snaudėme nuo nuovargio. Pargrįžę, greit skubėjome į lovą. Visus nuotykius tik rytoj nutarėme namiškiams papasakoti.

Giedrė Valeikaitė, II kl. mokinė, Sao Paulo, Brazilija

ŠUNIUKAS ZŪZA

DANGUOLĖ MASIONYTĖ

Kai buvau dar mažesnė, per pietų pertrauką iš mokyklos eidavau pavalgyti pas savo draugę, kuri netoli mokyklos gyveno.

Ji turėjo mažytį šuniuką, vardu Zūza. Aš to Zūzos labai bijojau. Kai aš nueidavau pas tą mergaitę, ji turėdavo Zūzą pririšti. O jei nepririšdavo, tai jos mama uždarydavo šuniuką kitame kambaryje.

Vieną kartą mama man prižadėjo nupirkti lėlę, jei aš prieisiu prie Zūzos ir jį paglostysiu. Labai atsargiai aš priėjau prie jo ir paliečiau jo plaukus. Šuniukas pradėjo loti. Aš išsigandusi nubėgau, todėl ir negavau lėlės.

Paskui Zūza dingo. Niekas nežinojo kur. Gal kur paklydo, o gal kas pavogė. Dabar mane juokas ima, kai pagalvoju, kad tokio mažo šuniuko bijojau.

Žiema Lietuvoje

PASIKALBĖJIMAS SU SNAIGĖMIS

GENUTĖ KAULIUTĖ

Kokios gražios tos snaigės! Jos apkloja visą žemę. Tyliai jos krenta iš aukštybių, ir spindi jos saulutės šviesoje.

Anksti rytą atsikėlus, pažiūriu pro langą. Ir koks stebuklas: gėlių vietoje snaigės spindi.

O jūs, baltosios snaigės! Iš kur jūs krentate? Norėčiau į jus ilgai, ilgai žiūrėti ir grožėtis.

Baltas snaiges pamilau Snaigę vaidindama. O myliu jus, o baltosios snaigės, kai dengiate savo baltumu jūs mano gėlių darželį nuo piktojo žiemos šalčio.

ŠUNIUKAS IR KAČIUKAS

ALDONA ZAILSKAITĖ

Mūs šuniukas — toks mažiukas,
Tokio dydžio kaip kačiukas,
Valgė mėsą prie staliuko
Ir labai ilgai užtruko.

Valgė, valgė visą dieną,
O kačiukas lakė pieną.

Vieną kartą mūs kačiukas
Štai, pribėgo prie šuniuko,
O šuniukas: au, au, au, —
Pasitrauk šalin, sakau!

LAIŠKAS IŠ ARGENTINOS

NIJOLĖ PAPEČKYTĖ

Argentina yra Pietų pusrutulyje, dėlto ir metų laikai čia kitoki, kaip Europoje ar Šiaurės Amerikoje. Kalėdos būna čia per didžiausius karščius, nes tuo metu čia vasaros vidury, o Velykos būna rudenį. Kol pripranti, gana keistai atrodo.

Kai Šiaurėje vasara, tai Argentinoje žiema. Bet tokių didelių šalčių, kaip Europoje, čia nėra. Žinoma, ir čia yra šaltesnių ir šiltesnių provincijų. Žiemos metu gana drėgna, tai ir šaltis atrodo didesnis.

Didžiulė Argentina teturi tik 17,000,000 gyventojų. Dėlto negali išnaudoti nei didelių žemės plotų, nei kitų turtų. Reikia dar keleriopai padidinti gyventojų skaičių. Dabar vienam kvadratiniam kilometrui išeina tik 7 žmonės. Tačiau visokių gėrybių Argentina savo žmonėms turi pakankamai. Maisto ir visokių kitokių prekių pilnos krautuvės. Visi pavalgo sočiai ir gražiai apsirengia.

Labai daug auginama vynuogių. Dėl to vynas gana pigus ir vartojamas atsigeriti kartu su gazuotu vandeniu. Nemaža vyno ir eksportuojama.

ŠIRDINGAI ŠYPSOTIS VALIA

PASTABA. Tiek augštaičiai, tiek žemaičiai — tie patys mums mieli lietuviai. Tik laikas ir kai kurios kitos aplinkybės suskaldė jų kalbą į gana skirtingas tarmes bei šnektas; taip tad sykais jie vartoja vieni kitiems sunkiai tesuprantamų žodžių. Dėl to tarp pirmą kartą susitinkančių augštaičių ir žemaičių kaimiečių senesniais laikais įvykdavę, sako, rimtų ir juokingų nesusipratimų. Kadangi visų tarmių grynai lietuviškieji žodžiai gražiai praturtina bendrinę šnekamąją ir rašomąją mūsų kalbą, tai nevengtina su anomis skirtybėmis apsipažinti. Bet jokiū būdu nederėtų vieniems antrus piktaį pašiepti dėl šnekėsenos kitoniškumų, kaip yra pratę daryti vien tik neišmintingi, nemeilūs ir neišprusę žmonės. Juk ir protas, ir kitoks vertingumas visų lietuvių vienodas; niekas nėra įrodęs, kad žemaičiai ar augštaičiai bent kuo būtų pranašesni vieni už kitus. — O dabar pasekim porą neva buvusių juokingų atsitikimų iš jų atsitiktinių santykių.

Žvarbis ir žvarbiukas

Ankstyvą ir šaltą pavasarį vienas Telšių apylinkės žemaitis ūkininkas nosisamdė augštaitį berną. Kažin kurią dieną, pasiūsdamas samdinį į jaują padirbėti, priminė jam:

— Tik apsilvilk šilčiau, kad žvarbis nepaimtų!

Bernas apie “žvarbį” nebuvo nieko girdėjęs; jis nesuvokė, jog tas žodis reiškia aštroką, sakytume, pačius kaulus pasiekiantį šaltą šiurpą. Todėl pagalvojo: “Nagi, kas tai galėtų būti per baidyklė?!” Tačiau kreiptis, kad paaiškintų, nenorėjo, privengdamas pasirodyti neišmanėliu. Ir taip, abejonių apstotas, išgūrinio, kur buvo lieptas.

Pradaręs didžiules pusiauverines jaujos duris, baimingai apsidairė. Viduje pasirodė besą gana tamsu, nes jauja niekad neturi langų. Kad ir nejauku dėl to “žvarbio” — vis dėlto reikia įeiti ir atlikti, kas pavesta. Taip ir padarė.

Štai besitriušdamas išgirdo šlamesį ir, per petį žvilgterėjęs, visas tirtpe nutirpo iš baimės. Tik pamanykit: iš peludės bekyšanti didelė, pailga galva! “Tai jau ne kas kitas, kaip tik žvarbis...”, dingtelėjo bernui šeimnininko perspėjimas. Nieko nebelaukęs, stvėrė ranka čia pat pasiekiamą spragilą ir kai šers juo iš visų jėgų per tą ilgąją galvą! Baisioji būtybė keistai atsiduso ir tuojau sukniubo. Tuo pačiu metu nemažiau ypatingas, bet žymiai smulkesnis sutvėrimas šaute iššovė iš peludės ir nutabalavo kietu klojimo laitu į jaujos gilumą. Bernui visas kūnas pagaugomis nuėjo. Akimoju savo įnagi nusviedęs šalin, be žado išspruko laukan ir leidosi tekinas namo. Vidun įšokęs, vos beįstengė pro dantis prašvokšti:

— Ei, tėvai: žvarbį užmušiau! Tiktai žvarbiukas pabėgo.

Ūkininkas nujautė, kad čia bus koks nesusipratimas įvykęs. Nuėjęs pats į jaują, atrado peludės tarpduryje smarkiai pritrenktą ir te-

Lietuviškos dainos ir muzikos tarnyboje 15 metų! Tai Čiurlionio ansamblis, šiais metais švenčiąs savo veiklos 15 metų sukaktį. [kurtas Lietuvoje, atgavintas Vokietijoje, persikėlęs į Ameriką, ansamblis, muziko A. Mikulskio vadovaujamas, žavi lietuviška daina ne tik Clevelando, bet ir kitas lietuvių kolonijas.

begulinčią savo veislinę kumelę, kuri nežinia kaip buvo čia patekusi pasiganyti. O kumeliukas ramiai besitrainiojās pasieniais.

Katras geriau mato?

Vieną kartą pasitaikė susitikti dzūkui su žemaičiu. Pastarasis, geisdamas pasirodyti esąs labai stiprių ir žvalių akių, smiliu pirštu nutaikė į tvoros mieta, stypsojusį už kokio šimto žingsnių nuo juodviejų ir sako dzūkui:

— Veizėk, veizėk, ar matai: auren kuisis* tupi!

— Tai, Dievuli — dar ir kairiāja akyce mirksi! — nusidzyvijo dzūkas.

Šiuos juokus, prisiklausiusi iš savo tėvelio, 1954 metais užrašė *Grožvyda Serapinaitė*, šeštojo skyriaus mokinė, Hastings, Nebraska.

* Žemaičiai *kuisiu* vadina uodą. Tik pietuose: apie Veivirženus ir Endriejavą dar daugiau tą žodį pakreipia, ir išeina — *kniuisis*.

MOKYKLOS IR Mes

UŽSAKĖ "EGLUTĘ"

Clevelando Jaunučiai Ateitininkai iš savo kuklių santaupų užsakė "Ateitį" ir "Eglutę" Vokietijoje ar kur kitur vargstančiam broliukui ar sesutei — lietuviams.

"Eglutės" redaktoriui kartu su čekiu jie atsiuntė šitokį gražų laišką:

Gerb. p. Redaktoriau,

Įdedame 3.50 dol. čekį "Eglutės" vardu. Norėtumėm, kad siuntinėtumėt "Eglutę" kam nors Vokietijoje ar kur kitur, kur ji būtų pageidaujama, bet dėl lėšų stokos negalima užsisakyti.

Ta pačia proga įdedame ir savo nuotrauką. Norėtumėm, kad ją patalpintumėt "Eglutėje". Mes atsisa-

kėme nuo mums skirtų saldumynams pinigų, kad galėtumėm užsakyti lietuvišką laikraštėlį jo išsiilgusiam broliukui ar sesutei.

Su geriausiais linkėjimais Jums ir "Eglutei".

Jūsų

*Clevelando Jaunučiai
Ateitininkai*

"Eglutės" redaktorius ir Administracija nuoširdžiai dėkoja geriesiems Clevelando Jaunučiams Ateitininkams. Manome, kad Jūsų gražiu pavyzdžiu paseks ir daugiau geraširdžių lietuviukų. O Administracijoje yra daug adresų, kurių vardu Europoje labai laukiamas lietuviškas laikraštėlis.

Clevelando Jaunučių Ateitininkų I-asis būrelis su savo pirmininke Aldona Balčiūnaite (viršutinėje eilėje pirmoji iš dešinės).

KALĖDŲ EGLUTĖ MAIRONIO MOKYKLOJE

Brooklyno Lietuvių Maironio Šeštadieninė Mokykla sausio 2 dieną Apreiškimo parapijos salėje su ruošė Kalėdų eglutę. Mokiniai vaidino H. Ch. Andersono 4 paveikslų pasaką **SNIEGO KARALAITĖ**. Tekstą paruošė rež. J. Blekaitis, režisavo A. Bendoriūtė - Blekaitienė. Dekoracijas ir kostiumų eskizus nupiešė dail. Pr. Lapė. Scenos šviesas tvarkė ir labai įspūdingai paveikslus apšvietė akt. V. Kidolis. Šokius išmokė J. Matulaitienė.

Vaidino šie mokiniai: K. Remeza, R. Arūnaitė, B. Paškevičiūtė, R. Klivečka, V. Šetikas, A. Ragažinskaitė, L. Šileikytė, A. Šileikytė, K. Sniečka, St. Rastapkevičius, V. Radzivanas, R. Šileikis, D. Povilauskaitė, I. Kybartaitė, J. Kleizaitė, G. Klivečka, V. Viliamas, V. Motekūnaitė, K. Žukaitė, D. Galinytė, L. Minkūnaitė, R. Ruzgaitė, M. Ažuolaitė, R. Bendoriūtė, D. Kezytė, V. Gerdvilytė.

Suvaidinta gražiai ir įspūdingai. Mokinių ir svečių buvo pilnutėlė salė. Po vaidinimo Kalėdų senelis išdalino dovanas.

Dar viena naujiena — tai šokiai ir žaidimai. Grojo pačios mokyklos auklėtinių, R. Butrimo vadovaujama, šokių kapela. Jaunimas taip įsismagino, kad sunku buvo išsiskirstyti.

VEIKLŲS MOKINIAI

Čikagos Vilniaus Aušros Vartų Parapijos Mokyklos lietuviai mokiniai (nors jų tėra mažas būrelis) yra susibūrę į Moksleivių Ateitinkų būrelį ir yra veiklūs. Jie dalyvavo "Draugo" radijo jaunimo valandėlėje su montažu "Prisiminus Lietuvą". Eilėraščius parinko iš "Eglutės" ir sutvarkė stud. Romana Jonauskaitė. Programoje dalyvavo mokiniai: Bronė Pociūtė, Alvydas Bičiūnas, Onutė Valaitytė, Gražina Bičiūnaitė, Izidorius Juozapavičius.

Gražina Bičiūnaitė, 9 metų "Eglutės" skaitytoja, Aušros Vartų Parapijos Mokyklos IV skyriaus mokinė.

• Vokietijos Krašto Valdyba, atžymėdama BALF'o dešimties metų veiklos sukaktį, pasiuntė BALF'o Centro Valdybai dovaną — albumą, papuoštą tautine juostele ir vytimi bei tokiu įrašu:

"Bendrojo Amerikos Lietuvių Fondo veiklos 10 metų sukakties proga, Lietuvių Bendruomenė Vokietijoje, dėkodama už jai teikiamą paramą, prašo priimti šį kuklų padėkos ženklą su vaizdais iš BALF'o globojamos Vasario 16 Gimnazijos, Vargų Mokyklų, vasaros stovyklų ir bendruomenės gyvenimo.

ŠARADOS

1. Vaistas — pridėk žodžio pradžioje raidę, ir gausi lietuvio rašytojo pavardę.
 2. Krienai — pakeisk pirmąją raidę, ir gausi Lietuvos miesto pavadinimą.
 3. Šiluma — pakeisk vieną raidą, ir gausi Lietuvos stebuklingos vietos pavadinimą.
- Vertinamos po 2 taškus. Sudarė *Jurgis Augius*.

TRUPUTĮ PAGALVOK

TAŠKŲ DĖDĖ SUSKAITĖ TAŠKUS

Iš viso per 1954 metus uždavinių sprendime dalyvavo 59 "Eglutės" skaitytojai. Kai kurie iš jų atsiuntė sprendimus tik vieną kartą, kiti tik keletą kartų. Tie, žinoma, surinko nedaug taškų ir yra sąrašo gale. Bet buvo ir labai rūpestingų sprendėjų, kurie nepraleido nė vieno numerio, nė vieno uždavinio. Tie ir yra pirmose eilėse. Buvo ir tokių sprendėjų, kurie dėl savo jaunumo dar nepajėgė sunkesnių uždavinių išspręsti, bet redaktorius tikisi, kad šiais metais jau ir tie jaunesnieji iškils į pirmąsias eiles.

"Eglutės" redaktorius pirmiesiems 8 sprendėjams skiria dovanų po naują gražią lietuvišką knygą. Štai tie laimingieji:

1. *Algimantas Šniokaitis*, Saginaw, Mich. — 434 taškai,
2. *Kaziukas Jankauskas*, Detroit, Mich. — 432 taškai,
3. *Palmira Malčiauskaitė*, Calumet City, Ill. — 355 taškai,
4. *Rūta Daugėlaitė*, Bedford, N. H. — 336 taškai,
5. *Vytas Svalbonas*, Brooklyn, N. Y. — 326 taškai,
6. *Rimantas Karaliūnas*, Chicago, Ill. — 314 taškų,
7. *Donatas Januta*, Chicago, Ill. — 312 taškų,
8. *Nijolė Papečkaitė*, Rosario Argentina — 305 taškai.

Matome, kad dalis jų ir praėjusiais metais yra laimėję dovanų, bet taip pat turime ir visai naujų, į pirmas eiles iškilusių.

Nedaug nuo šių atsilieka ir gauna Taškų Dėdės pagyrimą:

1. *Audrys Šidlauskas*, Springfield, Ill. — 298 taškai,
2. *Irmutė Stasaitė*, Cleveland, Ohio — 285 taškai,

3. *Feliksas Sereičikas*, Chicago, Ill. — 272 taškai,
4. *Giedrė Bajorūnaitė*, Detroit, Mich. — 257 taškai,
5. *Gediminas Naujokaitis*, Brooklyn, N. Y. — 205 taškai,
6. *Rimutis Sužiedėlis*, Brockton, Mass. — 194 taškai,
7. *Genovaitė Kuprevičiūtė*, Hartford, Conn. — 175 taškai,
8. *Zigmas Sadauskas*, Decatur, Ill. — 171 taškai.

Toliau seka ilgas sąrašas dar gerų, o toliau kiek silpnesnių uždavinių sprendėjų:

Edmundas Adomaitis 170 t., Jūratė Juzevičiūtė 170 t., Regina Laniauskaitė 160 t., Kristina Stankaitytė 158 t., Rasa Augiūtė 153 t., Jurgis Augius 152 t., Adolfas Bernotas 146 t., Kęstutis Čižiūnas 134 t., Džiugas Augius 130 t., Ramunė Bagdanskytė 114 t., Dalia Naujokaitytė 107 t., Egidijus Valaitis 104 t.;

Vaidotas Baipšys 96 t., Arūnas Udrys 91 t., Alyvydas Bičiūnas 89 t., Vida Galdikaitė 80 t., Faridas Maslauskas 79 t., Algirdas Kuraitis 74 t., Gediminas Čampė 73 t., Regina Stirbytė 69 t., Algis Lapšys 68 t., Vytukas Radzivanas 66 t., Jonė Elsbergaitė 59 t., Milda Pakauskaitė 59 t., Stasys Dėdinas 57 t., Asta Sadauskaitė 54 t.;

Virginija Lukaševičiūtė 50 t., Romualdas Kerpė 42 t., Arvydas Barčas 39 t., Dalia Skrinskaitė 37 t., Brigita Rašimaitė 35 t., Regina Česaitė 31 t., Jūra Gailiušytė 30 t., Milda Bakšytė 29 t., Romualdas Domkus 28 t., Zenonas Seliokas 18 t., Arūnas Bujokas 17 t., Vytenis Gatautis 15 t., Viktorija Čiunkaitė 14 t., Daina Botyriūtė 8 t., Birutė Gerdžiūnaitė 8 t., Giedra Deveikytė 2 t., Rasa Šimkutė 2 t.

Taškų Dėdė nuoširdžiai dėkoja visiems uždavinių sprendėjams, o ypač naujų uždavinių sudarytojams, ir kviečia visus "Eglutės" skaitytojus šiais metais šitame įdomiame ir naudingame žaidime dalyvauti.

Jūsų *Taškų Dėdė*

UŽDAVINIAI

I. Brūkšnelių vietoje įrašykite raides:

1. ----- ("Rimų ir Nerimų" autorius),
2. ----- (mokslas apie praeitį),
3. ----- (V. Krėvės veikalas),
4. ----- (neseniai išėjusi M. Vaitkaus knyga),
5. ----- (žymus lietuvių poetas),
6. ----- (St. Būdavo romanai),
7. ----- (valstybė, kurioje yra Čikaga),
8. ----- (kraštas, kuriame gyvena daug lietuvių),
9. ----- (M. Katiliškio parašyta knyga),
10. ----- (kas parašė "Gatvės berniuko nuotykius"),
11. ----- (J. Paukštelio romanai),
12. ----- (pirmasis lietuviškas istorinis romanai),
13. ----- (V. Pietario slapyvardis),

Pirmoje eilutėje statmenai turime gauti vardą autoriaus "Op, op, kas ten, Nemūnėli". Vertinamas 14 taškų. Uždavinį sudarė *Jurgis Augius*, Chicago, Ill.

II. Vieną kartą vaikas pamatė, kad tėvas nusipirko akinius ir, juos užsidėjęs, jam paskaitė gražią pasakėlę. Ir vaikas norėjo paskaityti ir iš knygų daug sužinoti. Todėl jis paprašė, kad ir jam tėvelis nupirktų akinius. Tėvelis nusijuokė ir pasakė:

— Gerai, vaikeli, aš tau nupirksiu akinius, bet visai kitokius — vaikiškus.

Atsakykite, ką tėvas nupirko vaikui?

Vertinamas 2 taškais. Sugalvojo *Irmutė Stasaitė*.

MISLĖS

1. Kas negyvas, o mušamas verkia.
2. Ko negalima susigražinti už jokių pinigų.

3. Ugnis mane naikina, o vanduo įkaitina.
4. Kas priveda iki ašarų, nekludęs širdies.
5. Ko Dievas nemato.
6. Iš ugnies kilęs, nuo ugnies ir žūva.
7. Kas eina nesijudindamas iš vietos.

Vertinamos po 2 taškus. Atsiuntė *Algimantas Šniokaitis*, Saginav, Mich.

LAIŠKAI
Redaktoriumi

Gerbiamas Taškų Dėdė!

Baigiasi metai, ir Jūs skaitysite taškus. Ir tikriausiai aš būsiu vienas iš paskutiniųjų, todėl skubu pasiųsti dar porą uždavinių.

Labai didelis tinginys nesu. Vasarą aš auginau 56 viščiukus, kurie man ir sulesė laiką. Gyvenau, kur buvo labai daug uogų, kurias aš eidavau skinti ir užsidirbau truputį pinigų. Ir šiaip vasarą teko gerokai padirbėti, todėl "Eglutės" uždavinius ir ne visada išsprėdavau.

Linkiu linksmų šventų Kalėdų ir Naujų Metų.

Jurgis Augius

Dėkui už gražią "Eglutę". Lauksiu uždavinių laimėtojų sąrašo.

Brocktonas, 1954 m. gruodžio 5 d.

Rimutis Sužiedėlis

Hastings, Nebr., 1954 m. gruodžio 11 d.

Didžiai Gerbiamas Pone Redaktoriumi!

Prisiunčiu Tamstai — į EGLUTĘ — porą lietuviškų anekdotų, kuriuos dukrelė iš manęs užrašė. Gal per daug nepapeiksite, kad nuo savęs prirašiau pradinę pastabą, mūsų intencijoms nušviesti.

Mūsų šeimoje turi savo atstovų ir augščiau ir žemiau...

Patys savo tarpe širdingai pasijuokę, norėtume duoti progos ir kitiems tolygiai nusisypsoti...

EGLUTĖS redagavimu ir tvarkymu iš visos širdies esame patenkinti. Tebūnie Tamstai tatau žinoma!

Priimkite mano nuolankumą...

Rapolas Serapinas

Alp 178
L. arch.

